
Aika: 14.11.2016 klo 18:30 - 21:00

Paikka: Kaupunginvaltuuston istuntosali

LUETTELO KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

§	Otsikko	Sivu
58	Kokouksen järjestäytyminen	4
59	Sosiaali- ja terveyslautakunnan lisämääräraha vuoden 2016 talousarvioon	5
60	Uuden luottamushenkilön valinta (Erävuori)	8
61	Eron myöntäminen rakennuslautakunnan jäsenyydestä (Artjoki)	10
62	Tuloveroprosentin määrittäminen vuodelle 2017	11
63	Kiinteistöveroprosenttien määrittäminen vuodelle 2017	13
64	Vuoden 2017 talousarvioehdotus ja vuosien 2017-2019 taloussuunnitelmaehdotus sekä vuosien 2017-2021 investointisuunnitelmaehdotus	15
65	Valtuustoaloitteita	19
66	Seuraava kokous	20

Läsnä:	Rehn-Kivi Veronica	puh.joht.
	Ala-Reinikka Tapani	I varapuh.joht.
	Pesonen Juha	II varapuh.joht.
	Alapappila Annukka	j
	Ant-Wuorinen Lauri	j
	Artjoki Risto	j
	Berg Finn	j
	Colliander-Nyman Nina	j
	Eklund Pertti	j
	Fellman Veronica	j
	Hallbäck Johan	j
	Hammarberg Johanna	j
	Herkama Pekka	j
	Johansson Johan	j
	Jääskeläinen Tapani	j
	Karlsson-Finne Anna Lena	j
	Kurkela Heikki	j
	Lamberg-Allardt Christel	j
	Limnell Patrik	j
	Miettinen Taisto	j
	Nystén Tiina	j
	Peltovirta Margit	j
	Rintamäki-Ovaska Tiina	j
	Sederholm Camilla	j
	Skogster Alf	j
	Stenberg Stefan	j
	Stolt Sofia	j
	Sunabacka Ulf-Johan	j
	Tuohioja Pauli	j §§ 62 - 66, klo 18.55 - 21.00
	Tupamäki Olavi	j
	Viherluoto-Lindström Irmeli	j
	Wahlstedt Virva	j
	Ihamuotila Panu	vj
	Oksanen Pekka	vj §§ 58 - 61, klo 18.30 - 18.55
	Rekiranta Riitta	vj
	Waselius Fredrik	vj
	Masar Christoffer	kj
	Söderlund Gun	kaup.siht.
	Jahnsson Markus	tied.siht.
	Boström Mikael	talousjoht.
	Harju Marianna	yhdyskunta.joht.
	Tikkanen Ulla	sos.terv.joht.
	Backman Heidi	siv.joht.
Poissa:	Kivelä Marianne	j
	Nyberg Daniel	j
	Savander Johanna	j

Allekirjoitukset	Veronica Rehn-Kivi puheenjohtaja Hyväksytty sähköpostitse 17.11.2016	Gun Söderlund sihteeri
Käsitellyt asiat	58 - 66	
Pöytäkirja tarkastettu		
Allekirjoitukset	Alf Skogster Tarkastettu sähköpostitse 23.11.2016	Olavi Tupamäki Tarkastettu sähköpostitse 18.11.2016
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä	Kauniaisissa 28.11.2016	
Todistaa	Karola Nyman ilmoitustaulun hoitaja	

Kaupunginvaltuusto

§ 58

14.11.2016

Kokouksen järjestäytyminen

KV 14.11.2016 § 58

KV

- toteaa kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi sekä nimenhuudon suorittamisen jälkeen saapuvilla olevien valtuutettujen lukumäärään nähden päätösvaltaiseksi
- valitsee kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Päätös:

KV

- totesi kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi sekä nimenhuudon suorittamisen jälkeen saapuvilla olevien valtuutettujen lukumäärään nähden päätösvaltaiseksi
 - valitsi valt. Alf Skogsterin ja valt. Olavi Tupamäen pöytäkirjantarkastajiksi.
-

Kaupunginvaltuusto

§ 59

14.11.2016

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lisämääräraha vuoden 2016 talousarvioon

34/02.02.00/2016

KV 14.11.2016 § 59

Lisätiedot:

taluspäällikkö vs. Tommi Koskinen, puh. 09 5056 260
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvion toimintakatteen toteuma syyskuun 2016 tilanteessa on 21,17 miljoonaa euroa (81,4 % talousarviosta), kun hyväksyttävä taso talousarvion tasaiseen toteumavauhtiin nähden olisi noin 75 %. Toimialan tulot ovat toteutuneet 64,7 -prosenttisesti (2,37 miljoonaa euroa) ja menot vastaavasti 79,4 -prosenttisesti (23,55 miljoonaa euroa). Viime vuoden vastaavaan tilanteeseen nähden menot ovat nousseet 2,2 %.

Syyskuun toteuman perusteella voidaan arvioida, että lautakunta ei tule vuoden 2016 osalta pysymään talousarviossa, vaan kaupunginvaltuustolta joudutaan anomaan lisämäärärahaa. Sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttötalouden ennuste vuodelle 2016 syyskuun tilanteen mukaisesti on seuraava:

Hallinto ja suun terveydenhuolto:

Toimintakate tulee pysymään budjetissa.

Sosiaalipalvelut:

Sosiaalipalvelujen käyttötalouden toteuman odotetaan ylittävän talousarvion. Ennuste on seuraava:

Tulot: 897 000 euroa (TA: 665 000)
Menot: 7 136 000 euroa (TA: 6 420 000)

Toimintakate: 6 239 000 euroa (TA: 5 754 000)

Ennustettu toimintakate ylittää budjetoidun 485 000 eurolla.

Vuoden 2015 tilinpäätökseen verrattuna ennusteen mukainen kasvu on noin 5,7 %

Sosiaalipalvelujen ylitys johtuu viime vuoden tapaan pääasiassa palvelujen ostojen ylittymisestä (482 000 euroa). Myös henkilöstökuluissa (68 000) sekä työmarkkinatuen kuntaosuudessa (40 000) on odotettavissa ylitystä budjettiin nähden.

Ostopalvelujen ylittyminen johtuu pääasiassa kehitysvammahuollon palvelujen toteumaennusteesta, ylitys jopa 600 000 euroa. Vuoden 2015 tasoon nähden kehitysvammahuollon palvelujen ennustettu toteuma kasvaa noin 15 %. Muiden toimintojen, kuten esimerkiksi lastensuojelun, talousarvion odotetaan alittuvan.

Kaupunginvaltuusto

§ 59

14.11.2016

Henkilöstökulujen ylittymiseen vaikuttaa vuoden 2016 aikana sosiaalitoimistossa käytetty tilapäinen työvoima. Vaikka työmarkkinatuen kuntaosuus ylittää vuodelle 2016 budjetoidun, toteuman ei odoteta kasvavan vuoden 2015 tilinpäätöksen tasosta.

Vanhuspalvelut:

Vanhuspalvelujen käyttötalouden toteuman odotetaan ylittävän talousarvion:

Tulot: 1 919 000 euroa (TA: 2 252 000)

Menot: 9 394 000 euroa (TA: 8 891 000)

Toimintakate: 7 475 000 euroa (TA: 6 639 000)

Ennustettu toimintakate ylittää budjetoidun siis 836 000 eurolla.

Vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden toteuma kasvaa 1,7 %.

Vanhuspalvelujen toiminnassa on vuoden 2016 aikana tapahtunut muutoksia, kun Villa Bredan vanhainkodin ja palvelukeskuksen toiminta on laajennushankkeen johdosta muuttunut ostopalveluilla tuotettavaksi. Muutoksen johdosta henkilöstökulujen odotettiin vähentyvän enemmän kuin vuoden 2016 aikana on tapahtunut. Erityisesti sijaiskulujen toteuma on ollut ennakoitua suurempi. Vanhuspalvelujen ylitys koostuu ensisijaisesti siis henkilöstökulujen ylittymisestä (yhteensä 387 000 euroa) erityisesti Tammikummissa ja Villa Anemonessa. Myös sisäisten menojen odotetaan ylittävän talousarvion, koska budjetointivaiheessa tapahtuneesta virheestä johtuen kaikkia ruokapalvelujen sisäisiä eriä ei ole kirjattu budjettiin. Edellä mainittujen lisäksi myös omaishoidon tuen toteumaennuste ylittää budjetoidun noin 200 000 eurolla. Palvelujen ostojen sekä materiaalikustannusten taas odotetaan alittavan budjetoidun summan.

Toinen vanhuspalvelujen toiminnan muutoksesta aiheutunut asia on tulo-kertymän pienentyminen. Tulot ovat odotettua pienemmät erityisesti Tammikummissa sekä asumisen ostopalveluissa. Asumisen ostopalveluissa tulojen ennustetaan alittavan budjetoidun noin 225 000 eurolla, mutta toisaalta myös ostopalvelumenojen odotetaan alittuvan. Tammikummun tulojen odotetaan alittavan budjetoidun noin 100 000 eurolla. Alitus johtuu sairaalan paikkojen alentuneesta käyttöasteesta sekä myös myönnettyjen paikkojen erilaisista maksuperusteista. Paremmin tuottavia pitkäaikaispaikkoja ei siis ole ollut täytettynä yhtä paljon kuin aiemmin. Tammikummun sairaalan toiminta loppuu vuoden 2017 alkupuolella.

Terveysthuolto:

Terveysthuollon tulosalueen ennuste on seuraava:

Tulot: 518 000 euroa (TA: 415 000)

Menot: 4 313 000 euroa (TA: 3 998 000)

Toimintakate: 3 796 000 euroa (TA: 3 583 000)

Kaupunginvaltuusto

§ 59

14.11.2016

Terveydenhuollon ennustettu toimintakate ylittää budjetoidun 212 000 eurolla.

Ylitys johtuu ostopalvelujen toteumasta. Merkittävin tekijä ostopalvelujen ylittymisessä on ollut vuokratyövoiman käyttö (n. 250 000 euroa). Vastavasti henkilöstökulujen toteuma ei ole pitkistä sairauslomista ja toisaalta vuokratyövoiman suhteellisesta kalleudesta johtuen pienentynyt samassa suhteessa kuin työvoimaa on jouduttu vuokraamaan.

Erikoissairaanhoito:

Erikoissairaanhoitoon on vuodelle 2016 budjetoitu 8 400 000 euroa. Talousarvion odotetaan myös tältä osin ylittyvän. Syyskuun tilanteessa HUS:in palvelusuunnitelman mukaisten tuotettujen palvelujen määrä on samalla tasolla kuin syyskuun 2015 tilanteessa. Talouden toteuma on 6 971 000 euroa, eli noin 1,6 % edellisvuotta enemmän. Erikoissairaanhoiton toteumaa on vaikea arvioida vielä tässä vaiheessa, mutta edellisten vuosien toteuman perusteella on määritetty karkeahko arvio, jonka mukaisesti erikoissairaanhoiton toteuma vuonna 2016 olisi **9 200 000 euroa**. Arviossa on huomioitu vuodelle 2016 siirtynyt 332 000 euron ylijäämän palautus vuodelta 2015. Erikoissairaanhoiton lopullinen toteuma varmistuu vasta viimeisen tasauslaskutuksen valmistuttua tammikuussa 2017.

Sosiaali- ja terveystoimi:

Koko toimialan toteumaennuste on edellä esitetyn perusteella:

Tulot: 3 666 000 euroa (TA: 3 664 341)

Menot: 31 999 000 euroa (TA: 29 663 287)

Toimintakate: 28 332 000 euroa (TA: 25 999 946)

Arvioitu toimintakate ylittää talousarvion 2 332 054 eurolla. Arvioitu ylitys tarkoittaa vuoden 2015 tilinpäätökseen verrattuna 4,4 %:n kasvua. Sosiaali- ja terveystoimelle on terveysaseman väistöstä johtuviin kustannuksiin myönnetty vuonna 2016 jo 296 000 euron lisämääräraha.

KH:

KV päättää myöntää sosiaali- ja terveystoimelle 2 333 000 euron lisämäärärahan vuoden 2016 talousarvioon jakautuen seuraaville tulosalueille:

- Sosiaalipalvelut: 485 000 euroa
- Vanhuspalvelut: 836 000 euroa
- Terveydenhuolto: 212 000 euroa
- Erikoissairaanhoito: 800 000 euroa

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto

§ 60

14.11.2016

Uuden luottamushenkilön valinta (Erävuori)

217/00.00.01/2014

KV 14.11.2016 § 60

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 09 5056 239
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupungin luottamushenkilöille on lähetetty 1.10.2016 päivätty kirje kuntavaalien ajankohdan muutoksen vaikutuksesta luottamushenkilöiden toimikauteen. Uuden kuntalain (410/2015) 147.3 §:n mukaan kunnan luottamushenkilö voi niin halutessaan erota toimestaan vuoden 2016 lopussa valtuuston toimikauden jatkumisen perusteella. Tällöin varavaltuutettu kutsutaan valtuutetun tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi ja muuhun luottamustoimeen valitaan uusi henkilö. Luottamushenkilön tulee ilmoittaa tästä viimeistään 30.11.2016.

Keskusvaalilautakunnan varapuheenjohtaja Marju Erävuori (Kok.) on kuntalain siirtymäsäännöksiin viitaten ilmoittanut eroavansa keskusvaalilautakunnan jäsenyydestä vuoden 2016 lopussa.

Vaalilain 13 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. (8.5.2015/563)

Seuraavat yleiset vaalit ovat kuntavaalit, jotka toimitetaan 9.4.2017. Uuden jäsenen valinnassa tulee esteellisyyssäännösten ym. takia huomioida:

- että ehdokas ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa,
- että ehdokkaan lähisukulainen on esteellinen osallistumaan ehdokasasettelusta päättämiseen lähisukulaista koskevan listan osalta, ennakoönten laskentaan, tarkastuslaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen (eli käytännössä noin 6 kokoukseen),
- että keskusvaalilautakunnan kokoontuessa vaalipäivänä ennakoönten laskentaan keskusvaalilautakunnan jäsenenä ei voi olla vaalilautakunnan työskentelyyn osallistuva.

Vastaavat asiat koskevat myös varajäsentä.

Kaupunginvaltuusto

§ 60

14.11.2016

Keskusvaalilautakunnan nykyinen kokoonpano (KV 28.1.2013 § 6, 13.6.2016 § 35):

Varsinaiset jäsenet	puolue	varajäsenet sijaantulojärjestyksessä	puolue
Magnus Öhman, pj.	RKP	Torolf Hedlund	RKP
Marju Erävuori, vpj.	Kok.	Maija Manninen	Kok.
Jussi Kulla	sit./Vihr.	Julius Jansson	sit./Vihr.
Kari Virkkula	SDP	Esko Suominen	sit./PS
Pirjo Huttunen	sit./PS	Ritva Kallio	KD
		Mira Heikkilä	Kesk.
		Ann-Christine Usvalahti	RKP

Valinnassa on huomioitava myös tasa-arvolain vaatimukset, jonka mukaan kunnallisissa toimielimissä tulla olla sekä miehiä että naisia kumpiakin vähintään 40 %. Tasa-arvolain vaatimusten osalta jäseniä ja varajäseniä on tarkasteltava erikseen. Näin ollen Erävuoren tilalle on varsinaiseksi jäseneksi valittava nainen.

Todettakoon, että keskusvaalilautakuntaan on Kauniaisissa perinteisesti valittu kahdeksan varajäsentä, mutta että valtuusto kesällä toisen keskusvaalilautakunnan jäsenen poismuuton yhteydessä totesi, että keskusvaalilautakunnassa on sen jäljellä olevan toimikauden ajan seitsemän varajäsentä. Huomioon ottaen edellä mainitut kuntavaaleihin liittyvät esteellisyyssäännökset ei tulisi vähentää varajäsenten määrää enemmän.

KH:

KV päättää todeta, että Marju Erävuori eroaa keskusvaalilautakunnan toimesta vuoden 2016 lopussa ja valitsee uuden varsinaisen jäsenen keskusvaalilautakuntaan 1.1.2017 alkaen meneillään olevan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi ja samalla KV nimeää yhden jäsenistä varapuheenjohtajaksi.

.....

Valt. Ala-Reinikan ehdotus Sinikka Alapiessan valitsemisesta uudeksi jäseneksi ja hänen nimeämiseksi varapuheenjohtajaksi, hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

KV totesi, että Marju Erävuori eroaa keskusvaalilautakunnan toimesta vuoden 2016 lopussa ja valitsi Sinikka Alapiessan uudeksi varsinaiseksi jäseneksi lautakuntaan 1.1.2017 alkaen meneillään olevan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi ja nimesi samalla hänet varapuheenjohtajaksi.

Kaupunginvaltuusto

§ 61

14.11.2016

Eron myöntäminen rakennuslautakunnan jäsenyydestä (Artjoki)

217/00.00.01/2014

KV 14.11.2016 § 61

Lisätiedot:

kaupunginsihteeri Gun Söderlund, puh. 09 5056 238
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Risto Artjoki, jonka kaupunginvaltuusto valitsi 17.10.2016 kaupunginhallituksen jäseneksi meneillään olevan toimikauden loppuun, on pyytänyt vapautusta rakennuslautakunnan jäsenyydestä.

Eron myöntämisestä päättää se toimielin, jonka valittava luottamushenkilö on, eli tässä tapauksessa valtuusto.

Kuntavaaliajankohdan muuttumisen vuoksi valtuuston toimikautta on jatkettu 31.5.2017 saakka. Myös valtuuston toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi valittujen kunnan muiden toimielinten jäsenten toimikausi jatkuu käytännössä siihen saakka, kunnes heidän tilalleen on valittu uudet luottamushenkilöt kesäkuun 2017 valtuuston kokouksessa.

KH:

KV myöntää Risto Artjoelle vapautuksen rakennuslautakunnan jäsenyydestä ja valitsee rakennuslautakuntaan uuden jäsenen toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

.....

Valt. Ala-Reinikan ehdotus rakennuslautakunnan varajäsenen Atte Saaren valitsemisesta uudeksi jäseneksi lautakuntaan ja, että hänen varajäsenekseen valittaisiin Olavi Filppula, hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

KV myönsi Risto Artjoelle vapautuksen rakennuslautakunnan jäsenyydestä ja valitsi lautakunnan nykyisen varajäsenen Atte Saaren lautakunnan uudeksi jäseneksi ja hänen varajäsenekseen Olavi Filppulan meneillään olevan toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Kaupunginvaltuusto

§ 62

14.11.2016

Tuloveroprosentin määrittäminen vuodelle 2017

911/02.03.01/2014

KV 14.11.2016 § 62

Lisätiedot:

talousjohtaja Mikael Boström, puh. 09 5056 228
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupunginvaltuusto on 25.4.2016 hyväksynyt tasapainottamisohjelman, jossa edellytetään että vuoden 2017 toimintakate, ilman maanmyyntivoittoja, saa olla enintään 59 miljoonaa euroa. Mikäli kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä kaupunginvaltuustolle ei ole kyetty saavuttamaan yllä mainittuja raja-arvoja, sitoutuu kaupunginhallitus esittämään erotuksen suuruisen korotuksen kunnallis- ja/tai kiinteistöveroihin.

Talousarvioesityksen toimintakate, ilman kertaluontoisia eriä kuten maanmyyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia, vuodelle 2017 on 60,9 milj. euroa. Talousarvioesitys jää yllä olevasta raja-arvosta 1,9 milj. euroa. Kiinteistöveroprosentteihin tulee pakottavia korotuksia, jotka tuovat hieman lisää verotuloja (arviolta 250 000–500 000 €, riippuen siitä minkä suuruiseksi kiinteistöverolain kiinteistöveroja koskevat alarajat vahvistetaan), mutta tämän lisäksi tuloveroprosenttia tulisi korottaa. Tuloveroprosentin 0,5 % -yksikön korotus tuo noin 1,6 miljoonaa euroa enemmän verotuloja.

Vuoden 2017 talousarvioehdotus sekä talousarvion suunnitelmavuodet 2018–2019 on valmisteltu 0,5 % -yksiköllä korotetun tuloveroprosentin (17,00) pohjalta. Valmistelupohjana on vuoden 2016 voimassaoleva tuloverotaso.

Vuoden 2017 talousarvion verotuloarvion apuna on käytetty Suomen Kuntaliiton syyskuussa päivitetty verotulojen ennustekehikko. Arvio on tehty huomioiden vuoden 2017 veroperustemuutokset oletetun väestökasvun ja ansiotulojen ennusteet.

KH:

KV vahvistaa vuoden 2017 tuloveroprosentiksi 17,00 %.

.....

Puheenjohtajan ehdotuksesta talousarvion yleiskeskustelu käytiin ennen tämän asian käsittelyä. Ennen yleiskeskustelua kaupunginjohtaja antoi talousarvion yleisesittelyn ja sosiaali- ja terveysjohtaja esitteli hyvinvointikatsausta 2016.

Merkittiin valt. Tuohiojan saapuneen kokoukseen talousarvion yleisesittelyn aikana klo 18.55.

Valt. Ala-Reinikka ehdotti valt. Ant-Wuorisen ym. (Tuohioja, Eklund, Herkama, Wahlstedt) kannattamana tuloveroprosentin korottamista 0,25 % -yksiköllä.

Valt. Berg ym. (Pesonen, Jääskeläinen) kannattivat hallituksen pohjaehdotusta, eli tuloveroprosentin korottamista 0,5 % -yksiköllä.

Kaupunginvaltuusto

§ 62

14.11.2016

Suoritetussa äänestyksessä, jossa pohjaehdotusta kannattavat äänestivät "jaa" ja valt. Ala-Reinikan ehdotusta kannattavat äänestivät "ei", pohjaehdotus voitti äänin 22–13 (Alapappila, Ala-Reinikka, Ant-Wuorinen, Artjoki, Eklund, Herkama, Kurkela, Rekiranta, Rintamäki-Ovaska, Tuohioja, Tupamäki, Wahlstedt, Viherluoto-Lindström).

Valt. Ant-Wuorinen ym. (Ala-Reinikka, Artjoki, Eklund, Herkama, Kurkela, Rekiranta, Rintamäki-Ovaska, Wahlstedt) ilmoittivat jättävänsä päätökseen eriävän mielipiteensä.

Päätös:

KV vahvisti vuoden 2017 tuloveroprosentiksi 17,00 %.

Valt. Ant-Wuorinen ym. jättivät päätökseen kirjallisen eriävän mielipiteensä.

Liite 1 § 62

Kaupunginvaltuusto

§ 63

14.11.2016

Kiinteistöveroprosenttien määrääminen vuodelle 2017

912/02.03.01/2014

KV 14.11.2016 § 63

Lisätiedot:

talousjohtaja Mikael Boström, puh. 09 5056 228
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Maan hallitus on päättänyt jo vuonna 2015 korottaa laissa säädettyjä yleisen kiinteistöveron että vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveron alarajoja vuodelle 2017. Tämän päätöksen myötä uudeksi yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi tulee 0,86 (0,8 vuonna 2016) ja uudeksi vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentiksi 0,39 (0,37 vuonna 2016).

Vuonna 2014 Kiinteistöverolain 12 b §:n 1 momenttiin sisältyvän erityissäännöksen nojalla tiettyjen kuntien on määrättävä rakentamattomalle rakennuspaikalle veroprosentti, joka on vähintään 1,5 prosenttiyksikköä yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeampi. Kauniainen kuuluu näihin kuntiin. Mikäli tämä kohta jää Kiinteistöverolakiin myös koskien vuotta 2017, yleisen kiinteistöprosentin alarajan korottaminen korottaa myös rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti alarajaa kyseisissä kunnissa. Kauniaisten osalta tämä tarkoittaa, että on määrättävä rakentamattomalle rakennuspaikalle veroprosentti, joka on vähintään 2,36 (2,3 vuonna 2016).

Nämä kiinteistöveron muutokset tuovat arviolta noin 250 000 euroa lisää verotuloja verrattuna vuoteen 2016.

Hallitus päätti kuitenkin syksyn 2016 budjettiriihessä lisämuutoksista kiinteistöverotukseen. Tältä osin hallituksen esitys käsitellään eduskunnassa lokakuussa 2016 ja vahvistetaan näillä näkymin marraskuun alussa ennen kuin kuntien on ilmoitettava veroprosenttinsa Verohallinnolle.

Uudessa hallituksen esityksessä, joka on tulossa myös voimaan verovuodelle 2017, esitetään lisäkorotuksia yleisen ja vakituisen asuinrakennuksen veroprosenttien alarajoihin. Esityksen mukaan yleisen kiinteistöveroprosentti vaihteluväli olisi siten 0,93–1,80 prosenttia ja vakituisten asuinrakennusten vaihteluväli 0,41–0,90 prosenttiin.

Eduskunnalle annettussa hallituksen esityksessä on esitetty myös muutoksia muiden kuin vakituisten asuinrakennusten sekä rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentteihin. Kuntien olisi vuodesta 2017 lähtien päätettävä erikseen muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti. Tähän asti kunta on voinut päättää erityisen veroprosentti näille kiinteistöille, mutta jos kunta ei ole näin tehnyt, niin verotuksessa on sovellettu kunnan yleistä kiinteistöveroprosenttia. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti saa vuonna 2016 olla maksimissaan 1,00 prosenttiyksikköä vakituisen asuinrakennuksen veroprosenttia korkeampi. Hallituksen esityksessä kytkös näiden veroprosenttien välillä esitetään poistettavaksi ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentti määrättäisiin vapaasti vaihteluvälillä 0,93–1,80 %.

Kaupunginvaltuusto

§ 63

14.11.2016

Lisäksi esitetään vielä että rakentamattoman rakennuspaikan osalta vaihteluvälin ala- ja ylärajoja korotettavaksi nykyisestä 1,00–4,00 prosentista 2,00–6,00 prosenttiin. Lisäksi Kiinteistöverolain 12 b §:ssä mainituissa kunnissa prosentti tulisi määrätä vähintään 3,00 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin kunnan yleinen kiinteistöveroprosentti aiemman 1,5 prosenttiyksikön sijaan. Kauniaisten osalta tämä tarkoittaa, että on määrättävä rakentamattomalle rakennuspaikalle veroprosentti, joka on vähintään 3,93 %.

Mikäli päädytään budjettiriihessä esitettyihin lisäkorotuksiin, yleisen kiinteistöveron osalta alaraja tulee jatkossa olemaan 0,93 %, vakituisten asuinrakennusten osalta uusi alaraja on 0,41 % ja rakentamattoman rakennuspaikan alaraja 3,93 %. Lisäksi tulisi uutena asiana erikseen päätettäväksi muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti jonka ala-rajaksi olisi 0,93 %.

Kiinteistöveron arvioitu lisätuotto budjettiriihessä esitetyn korotuksen veroprosenteilla on reilu 250 000 euroa lisää jo päätettyjen korotusten lisäksi ja siis reilu 500 000 euroa enemmän verrattuna vuoteen 2016.

On hyvin todennäköistä, että päädytään budjettiriihen lisäkorotuksiin. Vuoden 2017 talousarvioehdotus sekä talousarvion suunnitelmavuodet 2018–2019 on valmisteltu budjettiriihessä esitettyjen lisäkorotuksien mukaisina.

Kiinteistöveroprosentit esitetään vahvistettavaksi lain salliman pienimmän prosentin mukaisena.

KH:

KV määrää vuoden 2017 kiinteistöveroprosentit vahvistettavaksi lain salliman pienimmän prosentin mukaisena.

Maan hallituksen jo tehtyjen päätösten mukaan yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi tulisi 0,86 ja pääasiassa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentiksi 0,39 sekä rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentiksi 2,36. Mikäli päädytään budjettiriihessä esitettyyn lisäkorotukseen, yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi tulisi 0,93 ja pääasiassa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentiksi 0,41 sekä rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentiksi 3,93. Sekä uutena asiana erikseen päätettäväksi muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti jonka ala-rajaksi olisi 0,93 %.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto

§ 64

14.11.2016

Vuoden 2017 talousarvioehdotus ja vuosien 2017-2019 taloussuunnitelmaehdotus sekä vuosien 2017-2021 investointisuunnitelmaehdotus

152/02.02.00/2016

KV 14.11.2016 § 64

Lisätiedot:

talousjohtaja Mikael Boström, puh. 09 5056 228
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samanaikaisesti valtuuston on hyväksyttävä vähintään kolmea vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarvio on samalla suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman ja talousarvion valmistelusta vastaa kaupunginhallitus. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä tulee myös hyväksyä kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvion ja taloussuunnitelman osana kaupunginvaltuusto hyväksyy myös kaupungin kehittämisstrategian. Talousarviovuosi 2017 rakentuu edelleen valtuuston toimikautensa alussa laatimaan ja hyväksymään kehittämisstrategiaan. Strategia koostuu kaupungin visiosta ja arvoista sekä valtuustokauden päätöksenteon kannalta tärkeimmistä painopistealueista ja keskeisimmistä valtuuston päätettävistä tavoitteista. Tavoitteita toteuttavat talousarviovuoden 2017 toimenpiteet on sisällytetty strategiaan. Lisäksi on painopistealueille asetettu mittarit tai arviointikriteerit sekä niille vuosittaiset tavoitteet vuodelle 2017. Kehittämisstrategian toteutumisen seuranta ja raportointi tapahtuu ensisijaisesti osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

Kaupungin talouden tilaa on käsitelty valtuuston talusseminaarissa 11.4.2016, 16.5.2016 iltapäivän kestävässä lautakuntien puheenjohtajien kanssa pidetyssä seminaarissa ja tasapainottamisohjelman käsittelyjen yhteydessä. Talouden tasapainottamisohjelma on käsitelty KH:ssa (13.4.2016 § 68) ja yksimielisesti hyväksytty valtuustossa 25.4.2016, jolloin valtuusto päätti että tasapainoisen talouden saavuttamiseksi tulee vuosille 2017–2019 asettaa seuraavat talouden hoitoa koskevat raja-arvot ja määräykset, joita tulee noudattaa talousarvion laadinnassa:

- Vuoden 2017 toimintakate saa olla enintään -59 miljoonaa euroa.
 - Vuoden 2018 toimintakate saa olla enintään -58 miljoonaa euroa.
 - Vuoden 2019 toimintakate saa olla enintään -58 miljoonaa euroa.
 - Toimintakatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä ulkoisten että sisäisten toimintatuottojen ja -kulujen katetta. Toimintakate ei sisällä käyttöomaisuuden myyntivoittoja.
 - Toimintakatteen jako toimielimille tapahtuu kaupunginhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion ja -suunnitelman laadintaohjeen kautta valtuuston vahvistaman tasapainottamisohjelman puitteissa.
 - Vuosikatteen on oltava positiivinen.
-

Kaupunginvaltuusto

§ 64

14.11.2016

- Mikäli kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä kaupunginvaltuustolle ei ole kyetty saavuttamaan yllä mainittuja raja-arvoja, sitoutuu kaupunginhallitus esittämään erotuksen suuruisen korotuksen kunnallis- ja/tai kiinteistöveroihin.
- Tasapainottamistoimenpiteet toteutetaan ilman henkilöstön irtisanomisia tai lomautuksia.

Kaupunginhallitus antoi huhtikuussa lautakunnille talousarvion laadintaohjeet joissa linjattiin taloussuunnitelman valmistelua seuraavasti:

- Toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion (henkilöstösuunnitelman) suunnittelukaudelle ml. mahdollisten eläköitymisten vaikutukset mitoitukseen. Kaupungin toiminnot tulee järjestää siten, että kaupungin henkilöstön kokonaislukumäärä ei kasva 2017–2019, ellei voida osoittaa että palvelutarve edellyttää sitä.
- Taloussuunnitelman yhteydessä laaditaan investointiohjelma vuosille 2017–2021. Investointiohjelmaa tullaan tarkastelemaan erikseen.
- Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupungin kehittämisstrategian, joka kuluvalle valtuustokaudelle perustuu valtuustokauden päätöksenteon kannalta tärkeisiin painopistealueisiin ja näitä toteuttaviin usein myös poikkihallinnollisiin toimenpiteisiin. Toimialat työstävät ja tarkentavat talousarviovuoden tavoitteitaan em. pohjalta.
- Käyttötalouden osalta on laadittu toimialakohtaiset kehukset.
- Kehysvalmistelun lähtökohtana on käytetty vuoden 2015 tilinpäätöstä ja vuoden 2016 talousarviota. Toimialat ovat tehneet toimintakohtaista resurssitarkastelua ja niiltä on pyydetty tietoja tulevista olennaisista muutoksista, jotka on huomioitu kehysvalmistelussa. Lisäksi on huomioitu väestönkasvu ja kuntien arvioidut kustannustason muutokset valtiovarainministeriön ennusteen mukaisina (1,3 % vuonna 2017; VM 14.4.2016, Taloudellinen katsaus, kevät 2016) sekä kaupungin strategian mukaisen toimialojen palvelutuotannon 1,5 %:n tehostaminen. Lopullinen kehys on rakentunut siten, että sillä saavutetaan valtuuston 25.4.2016 päättämän tasapainottamisohjelman toimintakatetta koskevat raja-arvot.

Lautakunnat ovat hyväksyneet talousarvioesityksensä syksyn aikana.

Talousarvioehdotuksen toimintatulot pienenevät merkittävästi verrattuna tämän vuoden talousarvioon johtuen maanomaisuuden luovutustulojen vähenemisestä. Vuonna 2015 maaomaisuuden luovutustuloa oli 7 milj. euroa ja vuonna 2016 on arvioitu saatavan yhteensä 8,3 milj. euroa ja vuonna 2017 enää 5,1 milj. Tasapainottamisohjelman sekä suunniteltujen säästöjen myötä talousarvioehdotuksessa kaupungin ulkoiset toimintamenot pienenevät vuonna 2017 noin 1,4 milj. euroa verrattuna siihen mitä toisessa osavuositarkastuksessa on ennustettu vuodelle 2016. Toimintamenot kasvavat kuitenkin verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen 3,3 %.

Kaupunginvaltuusto

§ 64

14.11.2016

Maanomaisuuden luovutustulojen vähenemisestä johtuen talousarvioehdotuksen toimintakate heikkenee merkittävästi niin verrattuna vuoden 2016 talousarvioon kuin vuoden 2015 tilinpäätökseen. Kaupunginvaltuuston 25.4.2016 hyväksymässä tasapainottamisohjelmassa edellytetään että vuoden 2017 toimintakate, ilman maanmyyntivoittoja, saa olla enintään 59 milj. euroa ja mikäli kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä kaupunginvaltuustolle ei ole kyetty saavuttamaan yllä mainittuja raja-arvoja, sitoutuu kaupunginhallitus esittämään erotuksen suuruisen korotuksen kunnallis- ja/tai kiinteistöveroihin. Vuoden 2017 toimintakate, ilman kertaluontoisia eriä kuten maanmyyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia, on -60,9 milj.

Verotulot tulevat yleisesti laskemaan vuonna 2017 johtuen kilpailukykyso-
pimuksesta ja sen takia että henkilöverotuksessa sekä tuloista että verois-
ta tehtävät vähennykset nousevat. Talousarvioehdotuksen 0,5 % -yksikön
korotus kunnallisverossa tuo arviolta vain 1,1 % enemmän verotuloja
vuonna 2017 kuin vuonna 2016. Lisäksi valtionosuus pienenee merkittä-
västi ja on negatiivinen vuonna 2017.

Vuosikate heikkenee yllä mainittujen syiden takia. Suunnitelmapoistojen
noustessa hieman tilikauden tulos on alijäämäinen, 1,7 milj. euroa, ja jopa
7,6 milj. euroa ilman maanmyyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia.

Investointimenot suunnittelukaudella 2017–2021 ovat 33 miljoonaa euroa.
Kauden merkittävin talonrakennushanke on Villa Bredan laajennus (15
milj. euroa vuosina 2015–2017, josta 9 milj. kohdistuu vuodelle 2017).
Merkittäviä muita investointihankkeita ovat Mäntymäen koulu (1,1 milj. eu-
roa vuosina 2015–2017), Svenska skolcentrum (1,8 milj. euroa vuosina
2015–2017) ja keskustan infrastruktuuri (2,8 milj. euroa vuosina
2016–2018).

Vuonna 2017 toteutettavat investointimenot ovat 15,9 milj. euroa.

Suunnittelukauden investointimenot voidaan osin toteuttaa tulo-rahoituksel-
la maaomaisuuden myyntivoitot mukaan lukien. Osa investoinneista joudu-
taan kuitenkin rahoittamaan lainanotolla. Rahoituslaskelman mukaan kau-
pungin lainamäärä olisi 17,5 milj. euroa vuoden 2019 lopussa.

Talousarvioehdotus jaetaan **oheismateriaalina** KV:n jäsenille ja se on
luettavissa sähköisesti osoitteessa:

<http://www.kauniainen.fi/files/10981/TA2017.pdf>

KH:

KV hyväksyy talousarvion vuodelle 2017, taloussuunnitelman vuosille
2017–2019 sekä vuosien 2017–2021 investointisuunnitelman.

.....

Valt. Bergin kannatettu (Ala-Reinikka) ehdotus uusien verotus- ja valtion-
osuustietojen päivittämisestä talousarvion ao. taulukoihin, hyväksyttiin ta-
lousarviokirjan ns. teknisenä korjauksena.

Kaupunginvaltuusto

§ 64

14.11.2016

Valt. Tupamäen kannatettu (Tuohioja) ehdotus sivulla 29 olevan toimintakateluvun merkitsemisestä miinus -merkillä, hyväksyttiin talousarviokirjan ns. teknisenä korjauksena. Merkittiin, että vastaava tekninen korjaus tehdään talousarviopykälän (§ 64) esittelytekstiin.

Käsittelyn aikana talousarvioon tehtiin seuraavat muutosehdotukset:

KÄYTTÖTALOUS

SIVISTYSTOIMI

Varhaiskasvatus, s. 89

Valt. Colliander-Nymanin kannatettu (Stolt ym.) ehdotus, että esiopetuksen siirtämistä koskevan toimenpiteen toinen lause korvataan seuraavalla virkkeellä ”I alla avseenden bör man garantera en kvalitativ småbarnsfostran och förskoleundervisning/Korkealaatuinen varhaiskasvatus ja esiopetus tulee taata kaikissa tapauksissa”, hyväksyttiin yksimielisesti.

Suomenkielinen opetus ja Ruotsinkielinen opetus, s. 92 ja 96

Valt. Colliander-Nymanin kannatettu (Stolt ym.) ehdotus, että ruotsinkielisen opetuksen vuoden 2017 toiminnan painopisteisiin lisätään sivulla 96 ”En långsiktig strategi för ett effektivt och högkvalitativt gymnasium” ja vastaavasti suomenkielisen opetuksen toiminnan painopisteisiin sivulla 92 lisätään ”Pitkän tähtäimen strategia lukioden tehokkuuden ja laadun edistämiseksi”, hyväksyttiin yksimielisesti.

INVESTOINNIT

TALONRAKENNUS

Mäntymäen koulu, s. 125 ja 131

Valt. Ala-Reinikan kannatettu (Wahlstedt, Pesonen, Viherluoto-Lindström) ehdotus vuoden 2017 määrärahan lisäämisestä 1 miljoonalla eurolla, hyväksyttiin yksimielisesti.

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Puheenjohtaja totesi, että tulos- ja rahoituslaskelma tarkistetaan edellä selostetuin muutoksin.

Päätös:

KV hyväksyi edellä selostetuin muutoksin talousarvion vuodelle 2017, taloussuunnitelman vuosille 2017–2019 sekä vuosien 2017–2021 investointisuunnitelman.

Kaupunginvaltuusto

§ 65

14.11.2016

Valtuustoaloitteita

380/10.03.01/2016, 381/10.03.02/2016, 61/00.02.00/2016

KV 14.11.2016 § 65

Puheenjohtaja ilmoitti valt. Ant-Wuorisen ym. ja valt. Sederholmin ym. jättäneen kumpikin yhden valtuustoaloitteen.

Valt. Ant-Wuorisen ym. valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että kaupunki selvittää mahdollisuutta jättää tien toiseen reunaan hiekoittamaton alue.

Valt. Sederholmin ym. valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että kaupunki viipymättä selvittää tarvittavat, pienimuotoiset korjaustarpeet ja kustannukset Villa Ekebossa rakennuksen peruskunnon ylläpitämiseksi ja rappeutumisen estämiseksi.

Liitteet 1–2 § 65

Päätös:

KV päätti saattaa valtuustoaloitteet kaupunginhallitukselle valmisteltaviksi.

Kaupunginvaltuusto

§ 66

14.11.2016

Seuraava kokous

KV 14.11.2016 § 66

Puheenjohtaja ilmoitti valtuuston seuraavan kokouksen 12.12.2016 alkavan klo 19.00.

VALITUSOSOITUS

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Kauniaisten kaupungin kirjaamosta.

Kauniaisten kaupunki	Sähköposti:	kirjaamo@kauniainen.fi
Kirjaamo	Puh.	09 50561
Kauniaistentie 10	Faksi:	09 5056 535
PL 52, 02701 KAUNIAINEN	Kirjaamon aukioloaika:	klo 8.00–15.45

Muutoksenhakukiellot ja kieltojen perusteet

Kuntalain 91 §:n (365/1995) mukaan seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pykälät: 58, 65, 66

Muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pykälät ja lakiviittaukset:

Valitusosoitus

Alla mainittuihin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, 2) päätöksen tehnyt viranomaislainen on ylittänyt toimivaltansa tai 3) päätös on muuten lainvastainen. Valitusperusteena ei voida käyttää sitä, että päätös on yksityisoikeudellisten säännösten vastainen. Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Valitusviranomainen

Viranomais, jolle valitus tehdään, ja yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus	Sähköposti:	helsinki.hao@oikeus.fi
Tuomioistuimet-talo	Puh.	029 56 42000
Kirjaamo	Faksi:	029 56 42079
Radanrakentajantie 5	Kirjaamon aukioloaika:	klo 8.00–16.15
00520 HELSINKI		

Kunnallisvalitus, pykälät: 59, 60, 61, 62, 63, 64 Valitusaika 30 päivää

Hallintovalitus, pykälät: Valitusaika päivää
(katso erillinen muutoksenhakuohje)

Muu valitusviranomais (katso erillinen muutoksenhakuohje)

pykälät: Valitusaika päivää

Kunnallisvalitusaika ja sen alkaminen

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja se on toimitettava valitusviranomaiskirjaamoon viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisten saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan kuitenkin tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Kunnallisvalituksen sisältö ja muoto

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valituksessa on ilmoitettava

- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot,
- päätös, johon haetaan muutosta,
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi,
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan,
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös saadaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi, kotikunta ja postiosoite.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeus voi tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukaan periä muutoksenhakuasian käsittelystä oikeudenkäyntimaksun (1.1.2016: 250 euroa).
